

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — — — — Helyközi telefon 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Gazdálkodjunk — olcsóbban.

Irta: **Czirmes Bálint**
m. kir. gazdasági szaktanár.

Az okszerű gazdálkodásnak egyedüli célja, hogy kevés költséggel, nagy jövedelmet produkáljon. Különösen a mai időkben, midőn évről-évre nagyobb és nagyobb terhek nehezdednek a földmivelő nép vállaira, fontos közgazdasági érdek a mezőgazdasági jövedelem fokozása.

A termelési tényezők közül a munka az, amely döntő befolyást gyakorol a gazdasági üzem olcsóbb vagy drágább működésénél. A mezőgazdasági üzletnél a legterhesebb, legállandóbb és nélkülözhetetlen munkát, az igavonó erő szolgáltatja. Mivel, gazdasági házi állataink közül, igavonásra a szarvasmarhát és a lovat alkalmazhatjuk, megfontolandó, hogy ezen két erő közül, az adott viszonyok mellett, melyiknek felhasználása előnyösebb?

Udvarhelyvármegye domborzati viszonyai, inkább a szarvasmarha igavonó erejét tették szükségessé és innen van az, hogy a székely földmivelő nép, ugyszólván csak igás marhával műveli földjét és igen kevés kiszáradnál látunk igáslova. Ha ez az állapot indokolt, megengedhető és helyeselhető volt a múltban, a mikor állandóan igen alacsonyok voltak a marhaárak: kérdés, hogy fentartható e a jövőben, mikor azt látjuk, hogy az igásmarha ára hihetetlenül megdrágult s a száj- és körömfájás minduntalan hosszabb és rövidebb ideig tartó munkaképtelenségre kárhoztatja az igás marha állományt?

Vármegyénk földmivelő népének sok kárt és sok kellemetlenséget okozott a száj- és körömfájás. Hónapokon át megakasztotta a mezőgazdasági munkálkodást és beszüntette az állatkereskedelmet, s mivel elgyöngíti, súlyos beteggé és agársoványságúvá teszi a marhaállományt, a nagy értékcsökkenés által megtizedeli a gazda vagyonát.

Miután nincsen kilátásunk arra, hogy 10—15 éven belül a marhaárak csökkenjenek, s mivel ugy a tudomány, valamint a törvényhozás is ezidőszert tehetetlen a száj- és körömfájás kártételeinek elhárításával szemben, ezért a birtokos osztály feladatát képezi, hogy állattenyésztését ugy szabályozza, hogy gazdasági üzletvitelében a ragadós állatjárványok mentől kisebb kárt okozzanak. Ezen törekvésünket elérhetjük akkor, ha a szarvasmarha tenyésztéssel kapcsolatosan, felkaroljuk a lótenyésztést is.

A lóállomány között kevesebb járvány garázdálkodik, a ló 10—15 évig is elhuzza az igát, munkaképessége is nagyobb és állandóbb, mozgása élénkebb s még akkor is használható, ha helytelen igénybevétel folytán tetemes értékcsökkenést szenvedett.

Ma az elsőrendű igás ökor párja 1400—1600 korona, s a valamirevaló jármastében párját sem lehet megvenni 1000 koronán alól, a jármás marha, legfeljebb csak 4—5 évig használható, mert tovább tartva, annyira elvényül és meggyengül, hogy a munkája nem járhat haszonnal. Tehát az okos gazda, a mai időkben, nem dolgozhat kizárólag drága marhaerővel, hanem e helyett és a mellett felhasználja a ló igavonó képességét is, mert az jelentékenyen olcsóbb, mint a szarvasmarháé.

A földmivelő gazda egy napig sem nélkülözheti az igásert, kiszámíthatatlan veszteség származik abból, ha valamely országrészben, a hol csak szarvasmarhával művelik a földet, kiüt a száj- és körömfájás és hosszú időn át szünetel a munka és tétlenségre van kárhoztatva a gazdasági kultúra.

Az észszerűen gazdálkodó, körültekintő földmives ugy rendezkedik be, hogy minden eshetőségre készen álljon, gazdasága üzemzavart ne szenvedjen, s a munka kereke, soha egy pillanatra se álljon meg. Ha viszonyainknak megfelelő igás lovakat tenyésztünk, megleszünk kimélve minden káros hátramaradástól.

Nagyapáink idejében, a székely lótenyésztés igen híres volt. Emlékszem, hogy gyermek koromban, a székely kis gazdának nemcsak jármás tehene, hanem 1—2 pár hámas lova is volt. Mint önálló működésű gazdasízt, sokáig álltam uradalmi szolgálatban és mindég arra törekedtem, hogy az igás állomány fele része lóból álljon. Igy, saját tapasztalatomból mondhatom, hogy a gazdaságokban, egy pár hámas lónak, annyi hasznát lehet venni, mint 2 pár jármás marhának.

Gazdasági tanulmány utakon, kisebb nagyobb székely földmives csoportokkal, többször megfordultam a barcasági szászvidéken és minduntalan felhívtam székely testvéreim figyelmét arra, hogy a szászparaszt, igen magas fokon álló szarvasmarha tenyésztete mellett, virágzó lótenyésztést üz, igavonásra kizárólag lovat használ és azon vidékek páratlan mezőgazdasági kultúrája, első sorban a lóerő kiűnő felhasználásának tudandó be.

Három hónap óta az Alföldre vetődtem, mert ugy látom, azt tartják jónak, hogy a székely bércek szülőtte, verrokonai köréből kiszakítva, idegen vidéken és eltérő életviszonyok között, szolgáljon a köznek. Alkalom nyílt megfigyelni, az alföldi parasztság speciális gazdasági életét és azt látom, hogy a 80—150 holdas kiszárad szarvasmarha állománya csupán 2—3 fejősborjas tehénből áll, s a talaj művelési és más gazdasági munkákat 4—8 pár erős Nonius kanca teljesíti.

A felvidéki tót gazdák s a szepesi németek is, a miénkhez hasonló hegyes vidékeken csakis lóval gazdálkodnak, a szarvasmarhát hus és tejtermelés

és trágya nyereség végett tenyésztik. A nyugati államok előrehaladottabb gazdái, már ösidők óta lóval gazdálkodtak, vagy pedig minőség tekintetében jobb és számszerint is aránylag több szarvasmarhát tartanak, mint a magyar gazda. A művelt nyugaton, a szarvasmarha a közlelmezés kiegészítésére szolgál, ivadékok, tejet, húst produkál és trágyát termel, ellenben izomereje, aránylag kismértékben vétetik igénybe.

Gondolkozva az elmondottakon, arra a következtetésre jutunk, hogy Udvarhelyvármegye kiszáradai, saját érdeküket szolgálják, ha minden erejükkel arra törekednek, hogy a mai napság nagyon jövedelmező szarvasmarha állomány létszámát megkészserezzék, minőségét emeljék, hus- és tejtermelő képességét fokozzák és ezzel kapcsolatban, a gazdasági igavonóerő ellátására, felkarolják az igás ló tenyésztését is!

A gőz és villamosság korában élünk; s a „repülő ember“ meghódította a levegőt is. A világ forgatagában nyomtalanul eltűnik a lomhán cammogó erő és helyét, a rohanó élet elevenebb energiája cseréli fel. Mivel székely népünk sem maradhat el és lépést kell tartson a haladó korrall, szükséges, hogy gazdaságában olyan munkaerők alkalmazását tolja előtérbe, melyek gyorsabban elvezetik a vagyoni gyarapodás útjára. Ezek egyike a ló.

Az edzett szervezetű, kevés igényű, kitartó és gyorsjárású székely hegyiló, valamikor igen keresett volt, s a lovas haderő jelentékeny részét képezte. Mikor viharfelhők tornyosultak hazánk egén és végig hordozták a véres zászlót, s a nemzeti becsület azt kívánta, hogy a regebeli „Csaba népe“ kivegye részét a honmentés véres munkájából, akkor, a parázsvérű székely paripa, győzelemről-győzelemre vitte vitéz lovassát, s fényes hírnevet és dicsőséget szerzett a nyalka székely huszárnak.

Mikor pedig a vészfelhők elvonultak és a béke napjai újból beköszöntöttek, s a „vitéz Rabonbánok“ ismét kezökbe vették az ekeszarvát, akkor a székely harciparipa, hűséges munkása lett azon vértől ázott rögnek, mely őt és a gazdáját táplálta.

Ha van a mi székely véreinkben olyan faji tulajdonság, mely a nemzet karakterének emelésére szolgál, akkor ezen nemes vonások kifejlődésében és kialakulásában nagy része van azon legokosabb gazdasági házi állatnak, mely a nemzet születése óta, a székely szolgálatában áll és becsületes munkatársa volt a létért való küzdelem s a kenyérszerzés örökös harcában!

Ne nézzük tehát tétlenül, összegugott kézzel a székely lótenyésztés pusztulását, fogjor össze annak megmentésére minden olyan gazdasági tényező, melynek elsőrendű hivatása, a székely nép gazdasági érdekeinek istápolása. Bőségesen rendelkez-

nek mindazon eszközökkel, melyeknek észszerű felhasználásával, ismét felfedülhet Udvarhely megye lótenyészése; tehát lépjenek az alkotás terére!

Azonban ezen üdvös munkából, ki kell vegye a maga részét a vármegye földmivelő népe is, mert csak így juthat olyan igavonóerő birtokába, a mellyel olcsóbban és gyorsabban dolgozhat!

Gróf Apponyi — védegyelvi elnök.

Nagyfontosságú esemény történt a Magyar Védő egyesület életében. Vasárnap tartott közgyűlésén Apponyi Albert grófot elnöknek választotta.

A közgyűlést Dobieczycki Sándor ügyvezető elnök nyitotta meg. Azután Mátyus Arisztid igazgatósági tag indítványára elnökül egyhangulag és nagy lelkesedéssel Apponyi Albert grófot választották meg. Társelnökök lettek: Dániel Gáborné, Somssich Tihamér gróf. Alelnökök: idősb Lovassy Ferencné, bedői Markos Györgyné és Rosenberg Augustus, főtákkárá megválasztották Pálffy Józsefet. Az újonnan megválasztott elnököt Csongor György dr. vezetésével küldöttség hívta a közgyűlésre. A közönség lelkes tüntetése mellett lépett Apponyi Albert gróf az emelvényre, akit Mátyus Arisztid üdvözölt. A magyar iparért ideálisan küzdők kis csapata — ugymond — bizik abban, hogy az új elnök vezetésével erőteljesebb és gyorsabb haladás korszaka nyílik meg. Nem üres szó az ideális küzdés jelszava, mert számtalan nehézséget és akadályt kellett eddig is leküzdeni. Minden energiát igénybe kellett venni, hogy lebirják a közönyt és sokszor az ellenes indulatot is. Az egyesület fiókjainak jelentős száma azonban megmutatta, hogy némi sikert már elértek és az új vezetővel élükön érzik, hogy diadalmasan fognak a magyar ipar védelmében előre haladni. Az üdvözlő beszéd után a váci delegátus férj-kara a „Himnusz”-t énekelte, majd utána Apponyi Albert gróf elfoglalta az elnöki széket és elmondotta a székfoglaló beszédét.

Mindenekelőtt köszönetet mondott a kinttélő bizalomért, melylyel őt e díszes helyre megválasztották. Beszédében rámutatott a magyar iparért küzdők lelkes, de kicsiny csapata, akik ritka áldozatkészséggel teljesítik a vállalt feladatokat. Megszoktuk már — ugymond a szónok — ezt a két jelzőt, de szomorú, hogy úgy van. Olyan ügyről van szó, melyről ha tanácskozunk, Budapest legnagyobb termékét is szüknek kellene lennie az érdeklődők befogadására. Megemlítette az akadályokat is, amelyekkel az intézménynek a magyar ipar pártolásában meg kellett birkoznia. A harcászati tudomány megtanított arra, hogy nincs ma már az az erős kőfal, amelyet romba ne dönthetne a modern tüzéség, de hatástalanul marad az ágyú munkája, ha homokból és sárból építenek védelmet. Ha csak kemény, erős, konok külső akadályok letöréséről volna szó, ha pusztán ellentétes nézetekkel, politikai aramlatokkal kellene megküzdenünk, már rég romba döntöttük volna a nehézségeket ezt a kőfalát. De földcsánk és homokbuckák ellen kell harcot vívnunk, amelyet csak kitartással és energiával lehet legyűrünk. A társadalmi működés egész során végig menve tapasztalta, hogy e kétségbeejtő lombasági akadályokkal szemben, erős elhatározású bátorság kell hozzá, hogy a küzdelmet felvegye. Ha kicsiny is a csapat, helyet kérek magamnak, mert nem akarok azok között lenni, akik tunyaságukkal akadályozzák a magyar ipar védelmének szent ügyét. Vállalom a rám bízott feladatot. (Éljenzés és taps.) Magam is, családom is régtől fogva követem a Védő egyesület parancsait. Otthonomban és házámban a szükséges mezőgazdasági és ipari tárgyak közül más nem jön használatba, mint ami hazai. Vannak, akik ezt a kötelességet nem érzik, de mindenki fel kell ébresztenie ezt az érzést. A magyar ipar védelmét a hazafias egyéni becsület védőpajzsa alá helyeztettem tartom. (Hosszantartó éljenzés.)

A mindennapi életben is látjuk, hogy ha van iparos a családban, attól vásárolnak. Ezt a rökonsági szolidaritást kell a nemzetben is létrehozni és ennek az érzetnek meg akkor is meg kell lennie, ha rosszabb az áru és ha áldozat azt megvásárolni. Mennyivel inkább kell így cselekednünk, ha éppen olyan jó a magyar ipar terméke, mint az idegené. Amíg nem így gondolozunk addig hiányzik valami abból, hogy nemzet legyünk (Zajos taps.) De kötelességünk ez azért is, mert a magyar munkást támogatjuk ezzel, aki kétszeresen testvérünk: mint ember és mint magyar. Nagyhatású beszédét így fejezte be: Fáj, hogy nem érez mindenki így. Olyannak kellene lenni ennek az érzelemnek, mint a fiú és testvéri szeretetnek. Tunya önzéssel és frivolitással eltelt nemzeti társadalomban nem lehet e célt elérni, mert abból hiányzik az életfentartás ösztöne. De bizom benne és tudom, hogy meg fogjuk teremteni ezt az érzetet mért nemzetet nem fejezzük, hanem csak hatalmas ipari kultúrával lehet fentartani.

Szines kópok.

A kereszturi fakir.

Tóth András kereszturi földesgazdát mindenki kemény, határozott természetéről ismerte. Ha ő valamit kimondott, akkor annál körömszakadtig kitartott, senki attól elterelni nem tudta. Nyakassága már nem egy kellemetlenséget szerzett neki, de amit most produkált, az még a legkiválóbb indiai fakirnak is — ki pénzért mutogatja nagy tehetségét — javára vált volna.

Tóth András a minap valami csekélységen összekülböztött hitestársával, született Szabó Zsuzsánnával s mivel az asszony is az idők folyamán elsajátította férjeura természetét, sehogy sem akarta annak igazát elismerni.

Tóth Andrást felesége kitartó makacssága annyira kihozta a békétüresből, hogy kapta magát és elment az asztalozhoz, lemerette magát és díszes koporsót rendelt magának.

Az asztalos váltig faggatta, hogy minek neki, a kicsattanásig életerős férfinak, a halálos nyoszolja. Tóth uram egyre hajtogatta:

— Kell nekem szomszéduram, csak csinálja, a többire meg ne legyen gondja. Délután megjött a koporsó. Tóth András ünneplőbe öltözött s mint akinek renben a szénája, hefeleküdt a rézveretes koporsóba. Aztán a következőket mondotta bámuló feleségének:

— Most én meghalok. S mindaddig fel nem támadok ha Gábor arkangyal fujná is meg örökéletre riasztó harsonját, amíg te asszony, bocsánatot nem kérsz makacsságodért s meg nem ígéred, hogy soha többé én velem nem ellenkezel.

Az asszony hatalmas kacagása volt a válasz, de erre már semmit sem szólt a nyakas Tóth András.

S most kezdődik Tóth András uram farkirsága. Eljött a vacsorálás ideje. Az asszony a koporsó mellé terített, hogy az izes, csiklandó illat egyenest a mozdulatlanul s lehunyt szemmel fekvő Tóth uram orrát birizgálja. De Tóth András feküdt rendületlenül.

Másnap is ugyanad minden. Az asszony munkája után látott. A „tetszhalott” — mert hiszen neki tetszett a halottas komédia — ott feküdt a koporsóban.

Déli harangszókor már kissé türelmetlenül ült az asztalhoz Tóth Andrásné. Hívta, édesgette az urát, de az nem válaszolt. Feküdt némán, szótlánul, mint akit már semmi sem érdekel a világon.

De ennek már fele sem tréfa — gondolta az asszony — s bármint röstellte is, hamar elfutott az orvoshoz, kit lóhalálban hozott haza.

Az orvos megvizsgálta Tóth Andrást. Az türt mindent, de meg nem moccant, választ nem adott, bármit is tettek vele.

Az orvos faggatta Tóthné, hogy mi leli az urát, de az nem mondta el az igazi okot.

Ott álltak tanácstalanul. Az orvosi tudomány nem tudott Tóth András makacssága ellen orvososágot.

Három napig feküdt így a kereszturi fakir. Az asszony már kétségbe volt esve. Se nem ivott, se nem evett, csak naphosszant sirt s tördelte kezeit. Tóth András uramat pedig az orvosok mesterségesen táplálták orrán keresztül, mert száját kinyitni semmi földi erővel nem tudták.

Az asszony a sok kesergéstől már úgy nézett ki, mint egy valóságos hulla. Ott térdelt a nyitott koporsó előtt s imádkozott.

Egyik szomszédasszony jött éppen, hogy vigasztalja. Beszédközben végre Tóth Andrásné kibökte, hogy az ura mikor lefeküdt a koporsóba azt mondta volt, hogy addig fel nem támad, amíg az asszony szentül meg nem ígéri, hogy ezentul véle ellenkezni nem fog.

— S megkérlette az urát? — kérdezte a szomszédasszony.

— Nem én — felelt Tóth Andrásné.

— De rögtön menjen oda s kérlelje meg — szólt erőlyesen Buzáth Jánosné, a szomszédasszony s kezével nyomtatékosan tolt a koporsó elé.

Tóth Andrásné megtörtén dőlt nyakas ura elé s kérte támadjon fel, soha többé ellenkezni nem fog.

Tóth András pedig, amint az asszony kérlelő szavait befejezte, kilépett a koporsóból, megnézte hány az óra, fogta kalapját, botját, elköszönt s ment dolga után, mintha semmi sem történt volna.

Az utca úgy megélenkült egyszerre, mint a mikor vásári komédiások dob- és sípszó mellett kihirdetik az esteli művészi előadást; mindenki látni akarta a feltámadott Tóth Andrást.

Az pedig a sok kérdezősködéssre csak vállat vonogatta s azt mondta:

— Megmondtam, hát megcselekedtem.

S azóta szent a béke nyakas Tóth András és hitese felesége Szabó Zsuzsánna között.

Battyán Radó

HIREK.

— **A főgimnázium évzárója.** A székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium évzáró ünnepélyét ma (vasárnap) délelőtt fél tizenegy órakor az intézet tornacsarnokában tartja meg, a melyre a szülőket és tanügybarátokat e helyen is tisztelettel meghívja az igazgató. Az ünnepélyen a vegyeskar bevezető és záróénekén kívül Negrea Marcián, Petrovay István, Révffy Andor, Szabó Nándor tanulók, valamint a zenekar is szerepel. A tanév bezárása és a jutalmak kiosztása képezi az ünnepély egyik pontját.

— **Embery Árpád** róm. kath. főgimnáziumi tanár, volt országgyűlési képviselő, a jelen iskolai évvel betöltötte tanári működésének negyedszázadát. Ez alkalomból — mint értesülünk — a mai évzáró ünnepélyen tanártársai méltatni fogják Embery érdemeit. A magunk részéről is őszinte tisztelettel és szeretettel köszöntjük a jubilánst, ki a „Székely-Udvarhely” életre jövetelében s több éven át szellemi táplálásában oly önzetlen becsületességgel közreműködött. Isten áldja és tartsa meg soká a közszeretettben álló derék tanárt széleskörű-családjá s a nemzet javára.

— **Jótekonycélu nyári táncmulatság.** A „Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjgyűlése”-nek székelyudvarhelyi 138-ik fiók-pénztára, folyó évi július 2-án (vasárnap) Barkóczy Albert vendéglős Koronkay-féle kerthelyiségében a gyámoltalan özvegyeket és árvákat segítő külön-alapja javára nyári táncmulatságot rendez, amelyre már most felhívjuk minden jóért és nemes ügyért áldozni kész közönségünk figyelmét. A belépési díj csekély 1 K lesz.

— **Pálinka kimerőnőt** keresek. Cim: Turul cipőgyár raktárában Székelyudvarhely megtudható.

— **Az állami polgári leányiskola** évvégi vizsgálatai Rhédei János kir. tanfelügyelő elnöklésével a hó 16-án és 17-én történtek meg Székelyudvarhelyt. Első napon a IV. és III., második napon a II. és I. osztályok vizsgáltak. Rhédei tanfelügyelő az intézetet végző IV. osztályos növendékekhez meghatározóan szép beszédet intézett. Utmutatásokat adott a társadalomban való szeretetteljes, kölcsönös megbecsülésre. Beszéde a növendékekre mély hatást gyakorolt, a melyet fokozott még Killyéni Erzsébet igazgatónő a tanfelügyelőnek mondott köszönő szavaival; kérve az intézetből megváltó növendékeket, hogy tartsák emlékükből a tanfelügyelő intelmeit, jóindulatú tanácsait. Az intézet záró ünnepélye ma (vasárnap) d. u. 5 órakor a „Budapest“-szálló színházterében lesz. Az igen érdekes műsorban három színjátékot adnak elő. „A tél tündéré“-ben szerepelnek: Blayer Margit, Nagy Olga, Ajtay Mariska, Bodrogyi Ibolyka, Malviánszky Piroška, Tompa Lili, Szemlér Magduska. „Vallatás az iskolában“ e., Gaál Mózesné színművét előadják: Fernengel Adél, Glatz Eliz, Szabó Irén, Mihály Ilona, Martinovics Margit, Fernengel Irén, Csucsi Vilma Györfly Póli, Gáspár Irén, Csiki Anna, Mihály Mária, Daróczy Margit, Kozma Julesa. „Dr Gyógykuthy Elvira“ tréfás jelenetekben játszanak: Egyed Zsófi, Hoffman Anna, Betegh Erzs, Kassay Erzs, Goldstein Ilona, Bagó Vilma, Szombatfalvy Margit, Bakó Margit, Györfly Sári, Gyarmathy Lili, Sprencz Mária. Ezekon kívül még szerepelnek Macskássy Ilona, Kovács Margit, Jeszenszky Augustia.

— **Adókiivetés.** Székelyudvarhelyt a III. o. kereseti adókiivetésére vonatkozó pénzügyigazgatósági javaslatok elkészültek és a városi adóhivatalnál 8 napi közszemlére vannak kitéve. Az adókiivető bizottság működését a hó 26-án fogja megkezdeni.

— **Záró ünnepély az apacánál.** A székelyudvarhelyi róm. kath. püspöki leánynevelő intézet az iskolai év befejezése alkalmából a hó 23-án d. u. 4 órakor, az intézet nagytermében — Mikos János gróf főesperes névnapjáról is megemlékezvén — ünnepséget rendez igen változatos műsorral.

— **Kitüntetés.** A rég bevált Nestlé-féle gyermeklisztről oly előnyösen ismert Société farine lactée Henri Nestlé cég kitüntetésül a cs. és kir. udvari szállítói címet nyerte.

— **Halálozás.** Szt. otyka Dénes kir. törvényszéki hivatalos szolgálatában 51-ik évében a hó 14-én este 10 órakor, hosszas szenvedés után, a haldoklók szentségének áhitatos felvétele után elhalt Székelyudvarhelyt. Temetése pénteken d. u. 3 órakor kártársai és a kir. törvényszék részvételével történt meg a róm. kath. egyház szertartása szerint. Feleségén szül. Ambrus Annán kívül Zoltán, Rachel, Aranka és Dénes kiskorú gyermekei siratják a szerető hitvest és jó édesapát.

— **Tanítóink Urániaja** Udvarhelyvármegye tanítóinak a Tanszermuzeum keretébe Chalupek Rezső s. tanfelügyelő vezetésével megindított kulturális mozgalmát, múlt vasárnap Nagyalambfalván az állami iskolában folytatták. Ezuttal az Uránia-rendszerű előadást a gyümölestenyésztésről Pál Sándor székelyudvarhelyi tanító tartotta, amelyhez a képvetítéseket Benedek Ignác agyagfalvi áll. isk. tanító eszközölte. A második előadás — a honvédség és hadsereg — közbejött

váratlan akadály miatt, elmaradt. Azonban ma (vasárnap) az előadást megismételik. De-rék székely tanítóink az itt tapasztalt nagy szegénység közepette is lelkes ambícióval töltik be népnevelői magas szolgálatukat. Hazafias áldozatkészséggel munkálkodnak népünk ismereteinek fejlesztésén. Csak előre! Az eredmény előbb-utóbb mutatkozni fog. A jó tettek önmagukban lelik dicséretüket...

— **Hargita gyógyfürdőt** jelenleg Konecz Antalné tartja bérletben. A nőket jellemző pedáns pontosság és körültekintő gondosság honosult meg e népszerű, mert kiválóan nagy gyógyerejű fürdőhelyen. A vendégeknek négy nyílt konyha és szabad főzés áll rendelkezésükre. A Hargita gyógyfürdő és nagyhatású kengőző ünnepélyes megnyitása a hó 29., esetleg jul. 2-ára van tervezve. De a vendéglőben izletes ételek és mindennemű jó italok már most kaphatók s a fürdő is rendelkezésre áll bármikor. A vendégek szükségleteinek kielégítésére nagy gonddal fordító bérletes lehetővé tette, hogy frissen sült fehér és barna kenyér, mindenféle elemi cikk és tej állandóan jó minőségben kapható legyen. Sőt az izraelita vendégeknek külön kőserkényha helyiségről is gondoskodott a fürdő postai- és táviratállomása Csikszereda, honnan naponta a rendes fuvaros úgy a leveleket, mint a csomagokat a fürdőre szállítja, a hol pontosan kézbesítik a vendégeknek. A Hargita-fürdő széleskörben elismert gyógy- és üdülőhely. Százados fenyvesektől koszoruzott, valóban kristálytiszt, pormentes hegyi levegővel bír. A hérlőnő előzékeny és szíves készséggel fogadja a vendégeket. Megkeresések Konecz Antalné fürdőbérlet címére Hargita-fürdő u. p. Csikszereda intézendők.

— **A róm. kath. elemi finiskola** évvégi vizsgáinak sorrendje: I. II. oszt. f. hó 21-én d. e. 9 órától kezdődőleg a III., IV., V-VI. oszt. 22-én d. e. 8 órától kezdődőleg. Évvégi ünnepély 22-én d. u. 3 órakor a tornajátékokkal összekötve. A m. tisztelt szülőket és érdeklődőket ezuton meghívják a szerzetes tanítók.

— **Üdülőhelyek a Székelyföldön** A marosvásárhelyi székely társaság által a Székelyföld több mint 20 egészséges helyén berendezett üdülő helyről szóló ismertetést ez év tavaszán oly nagy tömegben kérték, hogy újult kiadás szakszerűsége vált szükségessé, amely a napokban már el is hagyta a sajtót. Tanítóknak, tanítóknak és szerényebb díjazású hivatalnokoknak igyzen küldi meg Szentgyörgyi Dénes a székely társaság titkára Maros-Vásárhelyen.

— **Tornavizsga.** A róm. kath. főgimnázium tornavizsgálata ez évben nagy eredményt mutatott az előző évekhez képest. Szabó Ferenc főgimnáziumi tornatanár ambiciózus ügyhuzgalmát meghozta a kívánt sikert. Szombaton és vasárnap nagy érdeklődés mellett folyt le a vizsga, melyet az utóbbi napon az időjárás zavarta a tornaterembe szorított. Az ifjuság remény feletti haladása azonban így is szembetűnő volt.

— **Szabad ipar.** Az ipar üzése körül igen gyakran fordulnak elő konfliktusok. A vállalkozók az összes iparnemeket magukhoz ragadják és a szakmabeli önálló iparost háttérbe szorítják. Erre mutat a kereskedelemügyi miniszter 4255—1910. sz. i. t. o. l. e. is, a mely szerint: „Az építőmester az építkezés terén előforduló minden munkát, beleértve a hozzá tartozó összes iparomunkákat is, önállóan létesíthet, minél fogva az ácsiparral is foglalkozhat; következésképpen ácssegédeket is tarthat, azok részére bizonyítványokat adhat. Az ilyen

bizonyítványok az ácsmesteri szakba vágó munkával való foglalkozás igazolására alkalmasak.“ Ez a miniszteri döntés különben az ipartörvény 48. §-án alapul, a mely így szól: „Minden iparüzőnek joga van készítményeinek teljes előállítására szükséges mindennemű munkát egyesíteni, s az erre megkívántató segédmunkásokat tartani.“

— **Az Országos Magyar Haziipari Szövetség** most tartotta Budapesten az Iparművészeti Múzeum dísztermében Szterényi József v. b. t. t. elnöklésével az évi rendes közgyűlést, amelyben a tagok igen nagy számmal jelentek meg. Az igazgatóság jelentése szerint a szövetség 1910. január 1-től 1911. április végéig 496.864 korona 45 fillérenyi forgalmat ért el. Az 1911. évi első négy hónap forgalma az 1910. évihez képest 72.723 korona 30 fillérenyi emelkedést mutat. 1909-ben az összes forgalom kitett 308.983 korona 18 fillért, az 1910. évben 346.534 korona 77 fillért, az 1911. év első hónapjában 150.329 korona 68 fillért tett ki. A zárszámadás szerint a szövetség bevétele a múlt évben 148.602 korona 79 fillér, kiadása 148.367 korona 70 fillér volt. Az egyesület vagyona 595.210 korona 88 fillér. A zárszámadás tudomásul vétele és a fölmentvény megadása után a közgyűlés elfogadta az 1911. költségvetést is. Végül a választásokat ejtették meg. A megüresedett igazgatósági tagsági helyeket a következők töltötték be: herceg Eszterházy A. Miklósné, Székács Tivadarné, domonyi Domony Mórné, Bernáth István, Dr. Czako Elemér, Mihalik Gyula, Dr. Takács Aladár. A főnö-szövetség elnöke gróf Apponyi Sándorné, alelnöke gróf Nemes Polyxéna lettek. A csipkeipari szakosztály elnöke gróf Dessewffy Miklósné, az agyagipari szakosztály elnöke báró Baich Ivánné lettek. A számvizsgáló-bizottság tagjai Berczik István, Fábry Samu, Dr. Fodor Jenő, Girardi József és Zoltán Béla választottak meg. A választások után a közgyűlés kimondotta, hogy a távollévő elnököt, valamint a szövetség védőjét, Izabella főhercegnőt táviratilag üdvözl. Megjegyezni kívánjuk, hogy a Országos Magyar Haziipari Szövetség nem azonos a „Központi Haziipari Szövetkezettel“, a melyet épen úgy mint az „Első Székely Haziipari Országos Szövetkezet“-et egy Kathonay Béla nevezetű ur szervez.

— **Csomagolópapir** kilószámra kapható a lap kiadóhivatalában Kossuth-u 31. sz.

Közönség köréből.*

Kedves szerkesztő ur!

A méltányosság szempontjából engedje meg, hogy zárószómat én is e helyen közöljem. Örvendetes jelenség, hogy végtelenül meg kellett finomodjék Kiss Mózes ur ízlése, hogy e lap olvasó közönségét sokkal jobban tiszteli, mint a „Nemzeti Iskola“ című lapét. Bizonyosan rövid idő alatt a „Pesti művelt társalgóval“ álmódott.

Am ha ő utolsót szolt, kénytelen vagyok én is visszavonulni... Pedig...?!

Maradok a szerkesztő urnak

Homoródszentpál, 1911. jun. 12.

legszívesebb tisztelője:

Ürmösi József
unitárius lelkész.

* E rovatban helyet adunk minden közérdeklőszerűnek a beküldő felelősségére. Szerk.

FIGYELEM!

AIDA VERGE és BLUE STAR CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ IFT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIAK.

ÓVAKODJUNK ÉRTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL!

